

Вдовиченко М.М.
аспірант,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-475-0-5>

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ

Індустріальні парки є важливим інструментом економічної трансформації, який сприяє модернізації промисловості, залученню інвестицій, розвитку інновацій та регіональному зростанню. В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції між країнами ефективно використання індустріальних парків дозволяє забезпечити прискорену індустріалізацію, підвищити конкурентоспроможність національної економіки та інтегрувати її у світові виробничі ланцюги. Особливо актуальною ця тема є для України, оскільки післявоєнне відновлення вимагає нових підходів до стимулювання промислового розвитку та залучення капіталу. Відповідно, дослідження ролі індустріальних парків у трансформації економічних систем набуває великого значення [1].

Концепція індустріальних парків базується на кількох фундаментальних економічних теоріях. Теорія кластерів Майкла Портера підкреслює значення географічної концентрації підприємств у підвищенні продуктивності та інноваційності. Саме завдяки територіальній близькості компанії можуть ефективніше взаємодіяти, обмінюватися технологіями та створювати синергійний ефект [2]. Теорія структурних зрушень, яку запропонував Саймон Кузнець, акцентує увагу на необхідності перерозподілу ресурсів з традиційних секторів (таких як сільське господарство) у високопродуктивні сфери економіки, зокрема промисловість і сферу послуг. Формування індустріальних парків сприяє такому перерозподілу, створюючи сприятливі умови для розвитку високотехнологічного виробництва [3]. У межах економічної географії, Пол Кругман довів, що концентрація промислових підприємств у певних регіонах може сприяти зростанню зайнятості, підвищенню рівня доходів та зменшенню регіональної нерівності. Завдяки індустріальним паркам можливе подолання економічного дисбалансу між різними регіонами

через створення нових промислових центрів і стимулювання локального виробництва [4]. Важливою також є концепція сталого розвитку та циркулярної економіки, яка наголошує на необхідності ефективного використання природних ресурсів, мінімізації відходів і впровадженні принципів екологічної відповідальності у промисловість. У цьому контексті індустріальні парки стають майданчиком для розвитку екологічно чистих технологій і раціонального використання ресурсів.

У світовій практиці індустріальні парки є важливим компонентом економічного розвитку. Вони активно використовуються у Китаї, США, Європейському Союзі, Туреччині, Південній Кореї та інших країнах. У світі функціонує від 12 000 до 20 000 таких парків, які відіграють провідну роль у стимулюванні економічного зростання та залученні інвестицій [5; 6]. Наприклад, у Китаї успішно реалізується модель індустріальних парків, орієнтованих на експорт та інтеграцію у глобальні виробничі мережі. Одним із прикладів є індустріальні парки Сучжоу, які стали потужними центрами виробництва електроніки та автомобільних компонентів, залучаючи міжнародних інвесторів і сприяючи розвитку високотехнологічних секторів економіки [7]. У країнах ЄС індустріальні парки все частіше набувають екологічного характеру. Вони сприяють циркулярній економіці, мінімізуючи промислові відходи та забезпечуючи ефективне використання ресурсів, що відповідає європейській стратегії сталого розвитку [8].

В Україні розвиток індустріальних парків набув особливої актуальності після початку повномасштабного вторгнення РФ. Бойові дії, руйнування промислових підприємств та порушення логістичних ланцюгів призвели до різкого скорочення виробничих потужностей. Станом на травень 2022 року їх завантаженість знизилася на 40% у порівнянні з довоєнним рівнем [1]. Відповіддю на ці виклики стало ухвалення урядом України Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки, яка передбачає державне фінансування інфраструктури (до 150 млн грн на кожен парк), податкові стимули та спеціальні умови для інвесторів [9]. За підсумками 2024 року очікується, що кількість індустріальних парків в Україні досягне 100, що дозволить створити нові робочі місця, залучити інвестиції та забезпечити швидке відновлення промислового потенціалу.

Індустріальні парки мають низку переваг, які роблять їх важливим інструментом економічного розвитку. По-перше, вони сприяють прискоренню індустріалізації, створюючи сприятливі умови для відкриття нових підприємств і виробництв. Це дозволяє скоротити

терміни запуску бізнесу, знизити витрати на стартовий капітал і забезпечити ефективне використання ресурсів. По-друге, індустріальні парки є потужним механізмом залучення інвестицій. Завдяки спеціальним економічним умовам, податковим пільгам і розвиненій інфраструктурі вони приваблюють як внутрішніх, так і міжнародних інвесторів, що сприяє припливу капіталу та створенню нових робочих місць. По-третє, індустріальні парки відіграють важливу роль у розвитку інноваційних екосистем. Взаємодія між бізнесом, науково-дослідними установами та державними структурами сприяє створенню нових технологій, підвищенню продуктивності праці та розвитку високотехнологічних секторів економіки. По-четверте, індустріальні парки забезпечують можливість розвитку екологічно чистих технологій і сприяють циркулярній економіці. Вони мінімізують промислові відходи, забезпечують ефективне використання ресурсів і створюють умови для сталого економічного розвитку.

Отже, індустріальні парки є стратегічним інструментом економічного відновлення України. Вони дозволяють не лише швидко реіндустріалізувати економіку, але й забезпечити залучення інвестицій, створення робочих місць, регіональний розвиток та інтеграцію у світові економічні процеси. Використання світового досвіду та адаптація успішних моделей до українських реалій сприятиме модернізації промисловості, розвитку інноваційних секторів та підвищенню конкурентоспроможності економіки. Подальші дослідження мають бути спрямовані на оцінку ефективності роботи індустріальних парків в Україні, аналіз їх впливу на економічне зростання та дослідження можливостей інтеграції цифрових технологій у процеси виробництва та управління індустріальними парками.

Література:

1. НІСД. Розвиток індустріальних парків як чинник пришвидшення відновлення економіки України. 2022. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/rozvytok-industrialnykh-parkiv-yak-chynnyk-pryshvydshennya-vidnovlennya?utm_source=chatgpt.com
2. Porter M.E. Clusters and the new economics of competition. *Harvard Business Review*. 1998. No. 11. P. 77–90. URL: <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>
3. Kuznets S. Modern economic growth: findings and reflections. *The American economic review*. 1973. No. 63(3). P. 247–258. URL: <https://www.jstor.org/stable/1914358>

4. Krugman P. The new economic geography, now middle-aged. *Regional studies*. 2011. No. 45(1). P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.1080/00343404.2011.537127>
5. UNIDO. Industrialization as the driver of sustained prosperity. United Nations Industrial Development Organization, Vienna. 2020. URL: <https://www.unido.org/industrialization-driver-sustained-prosperity>
6. WorldBank. Urban Development. 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview>
7. Wang J. H., & Lee C. K. Global production networks and local institution building: the development of the information-technology industry in Suzhou, China. *Environment and Planning*. 2007. A. No. 39(8). P. 1873–1888. <https://doi.org/10.1068/a38428>
8. OECD. An industrial policy framework for OECD countries: old debates, new perspectives. Organisation for Economic Cooperation and Development, Paris. 2022. URL: <https://www.oecd.org/publications/an-industrial-policy-framework-for-oecd-countries-0002217c-en.htm>
9. Стратегія розвитку індустріальних парків на 2023–2030 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9>